

В. В. Шаповалов (мол.), канд. фарм. наук, доцент каф. фармацевтичного права ІПКСФ

Інститут підвищення кваліфікації спеціалістів фармації (м. Харків),
Адвокатське об'єднання «Фундація адвокатів України» (м. Харків)

СУДОВА ФАРМАЦІЯ: ОСОБЛИВОСТІ ВИКОНАННЯ «КОНЦЕПЦІЇ РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ ПРОТИДІЇ ПОШИРЕННЮ НАРКОМАНІЇ, БОРЬБИ З НЕЗАКОННИМ ОБІГОМ НАРКОТИЧНИХ ЗАСОБІВ, ПСИХОТРОПНИХ РЕЧОВИН ТА ПРЕКУРСОРІВ НА 2011—2015 РОКИ» (НА РІВНІ МОЗ УКРАЇНИ)

З позиції судової фармації вивчено особливості виконання на рівні МОЗ України «Концепції реалізації державної політики у сфері протидії поширенню наркоманії, боротьби з незаконним обігом наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів на 2011—2015 роки».

Ключові слова: судова фармація, державна концепція, наркоманія, наркотичні засоби, психотропні речовини, прекурсори.

Сьогодні склалася загрозлива ситуація з розповсюдження адиктивних розладів здоров'я внаслідок незаконного обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів [1, 2, 4].

Для вирішення цієї проблеми Кабінетом Міністрів України було затверджено Розпорядження від 22.11.2010 р. № 2140-р «Про затвердження плану заходів щодо виконання Концепції реалізації державної політики у сфері протидії поширенню наркоманії, боротьби з незаконним обігом наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів на 2011—2015 роки» (далі — Концепція), у реалізації якого активну участь беруть Міністерство внутрішніх справ України, Міністерство охорони здоров'я України, Міністерство освіти і науки України, Служба безпеки України, Держмитслужба, інші міністерства і відомства, громадські організації України [3].

Вище зазначене вплинуло на вибір мети — на рівні Міністерства охорони здоров'я України вивчити особливості виконання «Концепції реалізації державної політики у сфері протидії поширенню наркоманії, боротьби з незаконним обігом наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів на 2011—2015 роки», оскільки спеціалісти фармації та медицини повинні добре ознайомитися з планом заходів, надавати свої пропозиції та активно брати участь у їх реалізації щодо протидії поширенню наркоманії, алкоголізму, токсикоманії і боротьби з незаконним обігом наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів.

Для досягнення поставленої мети використано методи документального, нормативно-правового та системного аналізу.

Аналіз та оцінка досліджуваних показників проводилися графічним методом. Імперативну базу експерименту склали нормативно-правові документи за темою роботи.

Домінуючою тенденцією поширення наркоманії і незаконного обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів в Україні є постійне зростання кількості нелегальних споживачів психоактивних речовин (ПАР) [5].

Тому в Концепції передбачено напрями протидії (рис. 1) поширенню адиктивних розладів здоров'я

внаслідок незаконного обігу ПАР трьох класифікаційно-правових груп:

- 1 група — наркотичні засоби;
- 2 група — психотропні речовини;
- 3 група — прекурсори.

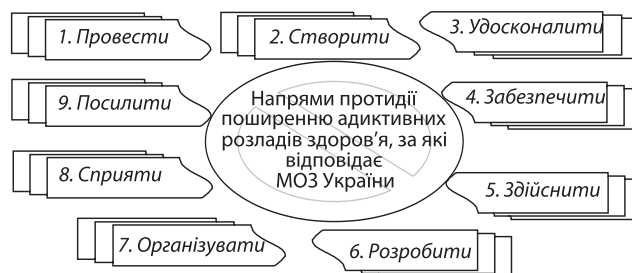

Рис. 1. Напрями протидії поширенню адиктивних розладів здоров'я внаслідок зловживання психоактивних речовин, за які відповідає МОЗ України

Становило інтерес вивчити особливості виконання Концепції на рівні Міністерства охорони здоров'я України, яка включає 9 напрямів. Перший напрям спрямований на проведення судово-фармацевтичного дослідження латентної наркозлочинності у сфері нелегального обігу ПАР, моніторингу ситуації та аналізу фармацевтичного законодавства, що дає змогу розробляти нормотворчі заходи до нормативно-правових актів (рис. 2).

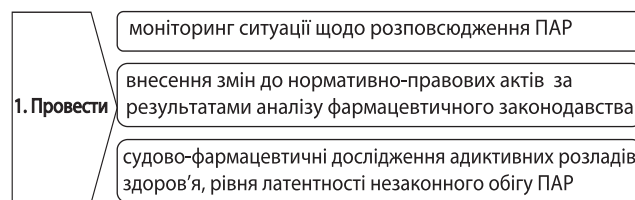

Рис. 2. Заходи першого напрямку

Другий напрям спрямований на створення загальнодержавної системи аналізу тенденцій щодо попиту та пропозицій на ПАР різних класифікаційно-правових груп (рис. 3).

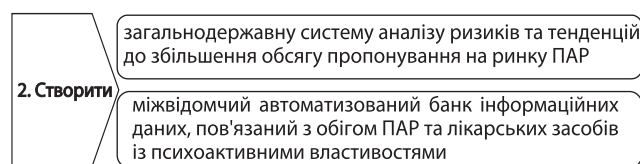

Рис. 3. Заходи другого напрямку

Третій напрям спрямований на **удосконалення** додипломної і післядипломної системи навчання (рис. 4).

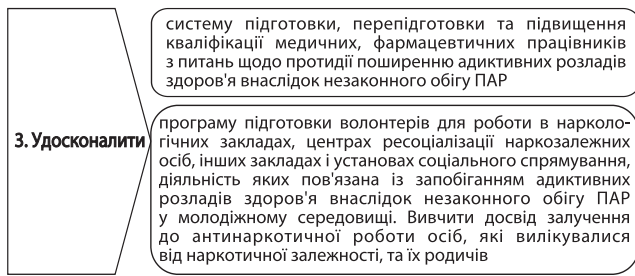

Рис. 4. Заходи третього напрямку

Четвертий напрям спрямований на заходи **забезпечення** протидії поширенню адиктивних розладів здоров'я внаслідок незаконного обігу ПАР, які виконуються громадськістю, незалежними фахівцями і експертними недержавними установами і спрямовані на профілактику, фармакотерапію, соціальну реабілітацію наркозалежних осіб (рис. 5).

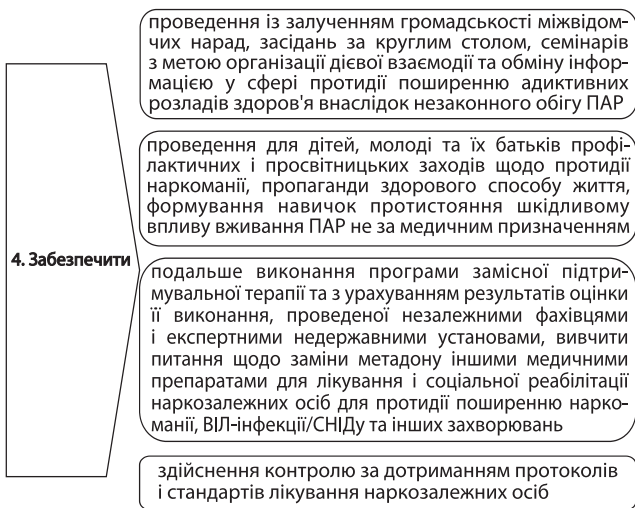

Рис. 5. Заходи четвертого напрямку

П'ятий напрям спрямований на **здійснення** міжнародного співробітництва України з іншими державами з вивчення досвіду протидії поширенню адиктивних розладів здоров'я внаслідок незаконного обігу ПАР (рис. 6).

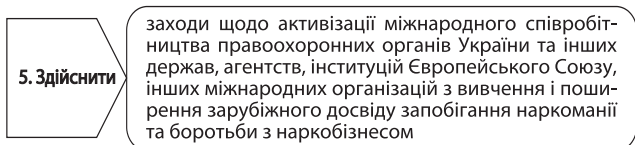

Рис. 6. Заходи п'ятого напрямку

Шостий напрям спрямований на **розроблення** науково обґрунтованих програм профілактики адиктивних

розладів здоров'я серед різних вікових груп населення (рис. 7).

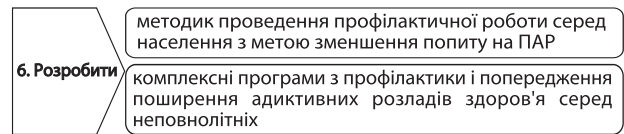

Рис. 7. Заходи шостого напрямку

Сьомий напрям спрямований на **організацію** створення науково-методичних та навчально-інформаційних матеріалів щодо формування у населення негативного ставлення до зловживання ПАР (рис. 8).

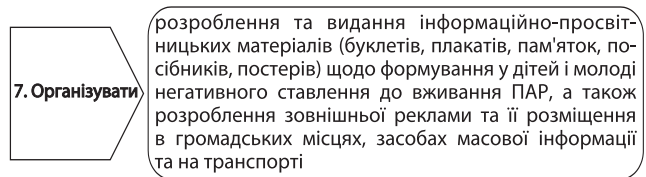

Рис. 8. Заходи сьомого напрямку

Восьмий напрям спрямований на **сприяння** інформуванню населення щодо негативних наслідків наркотизації та шкоди здоров'ю (рис. 9).

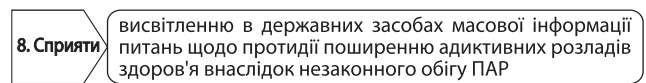

Рис. 9. Заходи восьмого напрямку

Дев'ятий напрям спрямований на **посилення** контролю на всіх етапах обігу ПАР та ЛЗ з психоактивними властивостями, зловживання якими може викликати адиктивні розлади здоров'я (рис. 10).

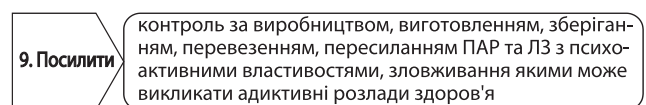

Рис. 10. Заходи дев'ятого напрямку

З позиції судової фармації вивчено особливості виконання на рівні МОЗ України «Концепції реалізації державної політики у сфері протидії поширенню наркоманії, боротьби з незаконним обігом наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів на 2011—2015 роки».

Список літератури

1. Матеріали ООН к Международному дню борьбы со злоупотреблением наркотическими средствами и их незаконным оборотом [Электронный ресурс]. — Режим доступа : (<http://www.un.org/russian/sg/messages/2010/worlddrugday.shtml>).
2. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 22.11.2010 р. № 2140-р «Про затвердження плану заходів щодо виконання Концепції реалізації державної політики у сфері протидії поширенню наркоманії, боротьби з незаконним обігом наркотичних засобів,

психотропних речовин та прекурсорів на 2011—2015 роки» [Електронний ресурс]. — Режим доступу : (<http://zakon1.rada.gov.ua>).

3. Совершенствование мер государственного контроля за оборотом контролируемых веществ / [В. В. Шаповалов, В. А. Шаповалова, И. К. Сосин, С. Л. Петренко] // Вісник фармакології та фармацевції. — 2003. — № 10. — С. 44—47.

4. Сосин, И. К. Междисциплинарные связи наркологии и фармацевтического права в кластере Еврорегиона «Слобожанщина» — основа укрепления национальной безопасности в Украине в защите прав пациентов, врачей и провизоров [Текст] / И. К. Сосин // Український вісник психоневрології. — 2008. — Т. 16, вип. 3 (додаток). — С. 10.

5. Сосін, І. К. Психічні та соматоневрологічні розлади здоров'я, обумовлені вживанням опіоїдів та їх фармацевтична корекція : Метод. реком. [Текст] / Сосін І. К., Черних В. П., Шаповалов В. В. (мол.). — Х.: Вид-во НФаУ, 2007. — 29 с.

6. Судебная фармация в концепции государственного контроля по безопасности оборота лекарственных средств в аптечной сети [Текст] / [И. К. Сосин, В. В. Шаповалов, А. А. Гудзенко, В. А. Шаповалова] // Український вісник психоневрології. — 2006. — Т. 14, вип. 2 вип. 2(47) (додаток). — С. 30—35.

7. Судова фармація, доказова фармація та фармацевтичне законодавство, як складові фармацевтичного права у програмі реалізації державної політики в сфері боротьби із злочинністю та порушеннями правил обігу психоактивних речовин на 2011—2017 рр.: матеріали VII Міжнар. наук.-практ. конф. (19—20 листопада 2010 р., м. Харків) [Текст] / за ред. В. В. Шаповалова, В. В. Шаповалова (мол.), В. О. Шаповалової. — Х., 2010. — 190 с.

8. Фармацевтическое право в наркологии [Текст] / [В. А. Шаповалова, И. К. Сосин, Г. М. Бутенко и др.] — Х.: Факт, 2004. — 800 с.

9. Фармацевтичне право в безпечному самолікуванні. Лікарські засоби, які відпускаються без рецепта лікаря [Текст] / [В. О. Шаповалова, В. В. Шаповалов, М. М. Халін та ін.] — Х.: Скорпіон, 2010. — 1200 с.

10. Шаповалов В. В. Стан судово-фармацевтичного забезпечення розслідування кримінальних справ, пов'язаних із незаконним обігом психоактивних речовин [Текст] / В. В. Шаповалов // Право України. — 2010. — № 8. — С. 153—161.

Надійшла до редакції 03.11.2011 р.

В. В. Шаповалов (мл.)

Институт повышения квалификации специалистов фармации (г. Харьков); Адвокатское объединение «Фундация адвокатов Украины» (г. Харьков)

Судебная фармация: особенности выполнения «Концепции реализации государственной политики в сфере противодействия распространению наркомании, борьбы с незаконным оборотом наркотических средств, психотропных веществ и прекурсоров на 2011—2015 годы» (на уровне МЗ Украины)

С позиции судебной фармации изучены особенности выполнения на уровне МЗ Украины «Концепции реализации государственной политики в сфере противодействия распространению наркомании, борьбы с незаконным оборотом наркотических средств, психотропных веществ и прекурсоров на 2011—2015 годы».

Ключевые слова: судебная фармация, государственная концепция, наркомания, наркотические средства, психотропные вещества, прекурсоры.

V. V. Shapovalov (Jr.)

Institute of Postgraduate Education for specialists of pharmacy (Kharkiv); Attorneys Association "Foundation of Advocates of Ukraine" (Kharkiv)

Forensic Pharmacy: particularities of the "Concept of state policy in the sphere of combating of drug addiction, illicit trafficking of narcotic drugs, psychotropic substances and precursors for 2011—2015" execution (at the Ministry of Health of Ukraine level)

From the standpoint of forensic pharmacy particularities of the execution of the "Concept of state policy in the sphere of combating of drug addiction, illicit trafficking of narcotic drugs, psychotropic substances and precursors for 2011—2015" on the Ministry of health of Ukraine level was studied.

Key words: forensic pharmacy, state concept, drug addiction, narcotic drugs, psychotropic substances, precursors.